

Udefra

– interview med Annika Hoydal

ved Arne Kjær og Hanne Tofte Jespersen

Annika Hoydal, færing, skuespiller, bor og arbejder i Danmark. Hun er uddannet på Statens Teaterskole men er også kendt som sanger og sangskriver. Da vi traf hende i København i august, var hun netop kommet tilbage efter et længere ophold på Færøerne. Bl.a. havde hun deltaget i Visefestivalen i juli.

Vi kom for at snakke med hende om færøsk identitet. Hvordan oplever man den færøske kultur, når man er flyttet væk fra øerne?

»Jeg har en teori, den er ikke særlig videnskabelig, men jeg tror man bliver dannet af sit landskab lidt. Danmark er fladt og jeg synes temperamentet og sproget går på samme måde. Færøerne går op og ned, og det gør temperamentet og sproget også.

Når jeg er hjemme mærker jeg selvfølgelig en *lise* ved at kunne udtrykke mig på mit eget sprog og med den humor, som er speciel for landet. Hvis danskere fortæller en historie, har den ofte en slutning og en pointe. På Færøerne fortæller man historier og ikke nødvendigvis pointer – du kan fortælle: jeg mødte en mand på gaden og så sagde han og så sagde jeg... og så griner man fordi det er sjovt det de har sagt og måden de har sagt det på.

Jeg bryder mig ikke om, når turister kaster sig over Færøerne som en romantisk drøm. Der findes ikke en na-

tion som er perfekt og ren i hjertet, selvfølgelig er der da pletter alle steder.«

Identitet i verden

»Personligt er jeg glad for at være vokset op der hvor jeg er. Der er så mange ting man naturligt har fået ind, fordi landet er så lille og dermed gennemskueligt. Uden at man egentlig tænker over det er man fx politisk bevidst allerede fra barnsben. For man kender politikerne – ‘jeg synes han er dum’ ‘jeg synes han er god’ tænker man som barn – og man kan tale med dem.

Og fx forstår man korruption meget hurtigt, for du kan se alt – under, bagved, ved siden af, du ser altid både starten og slutningen på en sag. Og det kan du overføre til alle andre lande, for po-

litik er politisk hvorsomhelst i verden.

En anden ting som kan lyde småromantisk, men ikke er det: jeg tror ikke folk har så store problemer med *at lede* efter sin identitet som i mange andre lande jeg kender, fordi man hører sammen med folk, bor der hvor man er, plus at naturen – uden at forherlige – den er der bare.

For at belyse hvad det er jeg sidder og taler om, så kan jeg huske en vinteraften, jeg har ikke været mere end en 7–8 år, hvor jeg gik hjem fra Tórshavn. Dengang var det en helt øde strækning (AH er opvokset i Hoydal, som i dag er vokset sammen med Tórshavn) og jeg var i reglen lidt bange. Og jeg husker meget tydeligt et synsbillede – jeg ved ikke om det kom eller jeg digtede mig til det – men månen stod højt på himlen

Annika Hoydal, færing i Danmark (foto Arne Kjær)

og skinnede på fjorden og på min vej som et bælte. Og jeg tænkte: nu går jeg uden på jordens mave, og jeg er så lille bitte.

Og så får man en fornemmelse af størrelsesorden, det store som man selv er en lille bitte del af. Uden at man bevidst tænker over det, er det en bestanddel af ens liv.«

Emigrantens perspektiv

Når du nu sidder i Danmark og tænker på de ting – jeg var lige ved at spørge dig før, hvorfor flytter du egentlig ikke til Færøerne?

»Det skal jeg såmænd sige dig: fordi jeg ikke kan få arbejde. Landet er ikke stort nok. Her har jeg jo både radio, TV og teater; på Færøerne er der ikke noget teater, hvor jeg kunne få løn og jeg ville ikke kunne have kontinuerligt arbejde. Og det vil formodentlig ikke blive i min tid, at det kan lade sig gøre. Så jeg har en fornemmelse af, at når jeg bliver gammel og er færdig med det, som jeg i øjeblikket synes er vigtigt, så vil jeg bosætte mig på Færøerne. Men man vil altid have emigrantens splitelse i sig.«

Hvordan oplever du udviklingen på Færøerne i de her år?

»Jeg kan se, at påvirkningen udefra er stærk og er blevet meget stærkere inden for fjernsynets tid. Samværsformerne bliver anderledes – fordi der er TV-tid (Færøerne fik egen TV-station så sent som i 1984). Først var det videoer – og det er ganske kort tid siden de kom – og nu er der allerede satellitter, og du ser parabolantennor i haverne overalt.

Tidligere gik man ud og ind hos hinanden, nu skal man pludselig ringe før. Jeg overdriber lidt, det er ikke så grelt, men påvirkningerne er store. Tidligere

når man havde bryllup fx, så skrev man i *Dimmalætting*, i avisen, »Brúðleyp der og der, åbent hus«. Og lige i starten da fjernsynet var kommet, så kom der jo ikke et øje til brylluppet. Så begyndte man at lægge det senere, eller man skrev i annoncen »TV forefindes«. Og det er jo klart når der kommer en ny ting, det er helt forståeligt. Man kan ikke isolere sig fra verden udenfor.

Man kan vanskeligt sige lige nu hvor det går hen. Musiklivet synes jeg fx er utrolig blomstrende. Og det er inden for alle genrer. Det er så kort tid siden man havde den uakkompagnerede tradition; bare i min barndom var der så få musikere, nu spiller jo alle og enhver. Og spiller godt! Jeg var til rockkoncert på Skansin; der var 14 orkestre og de

var gode. Det synes jeg er imponerende, og det samme gælder jo inden for klassisk musik.«

Egne sange

I slutningen af 1960'erne kom Annika Hoydal med i de såkaldte »cabaretter« – studenterrevyer, som færøske studerende i Danmark hver sommer opførte på Færøerne. Og i de år udfordrede cabaretterne på mange måder de herskende normer – med dristige og politisk bevidste tekster, særkende for den generation af unge.

Ud af cabaretterne voksede gruppen *Harkaliðið*, med bl.a. Annika som sanger, ligesom hun bidrog med sange til gruppens repertoire. *Harkaliðið* betyder noget i retning af 'dristige men ven-

Foto: Arne Kjær

lige ballademagere', »gänget«. De indspillede flere plader og var både meget populære og forkætrede. Det sidste dels på grund af gruppens tekster, dels fordi de tog de gamle kvad op og gav dem nye musikalske former – ved at sætte instrumenter på, forkortede dem etc. og det blev af mange opfattet blasfemisk. Samtidig var (og er) gruppens sange meget spillede i den færøske radio.

I de senere år har Annika Hoydal indspillet 2 LP'er med egne sange, *Mit eget land* fra 1981 og *Spor í sjónum* fra 1983.

»Jeg har arbejdet sammen med en forfatter ad gangen. Den form passer mig godt. Min bror Gunnar, som har skrevet teksterne på *Mit eget land*, har jeg først skrevet materiale til, selvoplevede ting, som han så transformerer ind i en form så det fjerner sig fra mig og ikke bliver egocentreret, navlebeskuende. Og siden fortolker jeg det igen«.

Spor í sjónum er resultat af et samarbejde med forfatteren Rói Patursson. Og efter nogle år med udelukkende teaterarbejde har hun nu afleveret en ny bunke materiale til en forfatter på Færøerne. Melodierne laver hun selv: »Når jeg har en sangtext, gør jeg det at jeg læser den igen og igen og efterhånden fremkommer der en rytme – det begynder at forme sig inde i hovedet. Jeg er ikke musiker på den måde, at jeg bare sidder og laver en melodi. Det er altid begyndt med en text.

Derefter har jeg gjort meget ud af at lytte mig frem til en person, som jeg syntes kunne forstå mig, eftersom jeg ikke spiller noget instrument selv. For jeg har været irriteret over når man som jeg laver musik som egentlig opstår

ubevidst, men hvor jeg godt ved hvordan det skal være – at der så kommer en eller anden smart fyr og siger: »den skær' vi lidt til«.

Jeg måtte have en, som kunne forstå vejret, lyde i vejret, som forstår hvad regn og blæst og vind er. Tit synes jeg når en udefrakommende skal prøve at sætte sig ind i hvad den færøske tone er, så bliver det noget romantiseret og underlig folkløristisk eller turist-agtig, kunstig dramatik. Jeg fandt frem til Lars Trier, ringede til ham – og det fungerede fint.«

Lars Trier har arrangeret Annikas melodier, hans guitar-spil er det primære akkompagnement på de to plader, og han står også som producer af dem.

Nej, Annika Hoydal spiller ikke guitar

Du har aldrig spillet et instrument? Jeg troede egentlig du spillede guitar –

»Hvor er det mærkeligt – altså du er den 10.000nde der siger det! Der er 3 ting som går igen med hensyn til min person, som jeg slet ikke fatter. Folk kan sige til mig: har du guitaren med? Hvad for en guitar, siger jeg – jeg har aldrig spillet guitar! Jo *det* har du, siger folk. Hvornår er du holdt op med at ryge? siger de også. Ryge – jeg har sgu aldrig røget. Og: hvor har du stillet din lille potte? Hva' for en lille potte? Ja din bil? Jeg har da hverken kørekort eller nogensinde haft bil!

Jamen er det ikke underligt – jeg ligner åbenbart en, der ryger, har bil og spiller guitar!«

Annika Hoydal beskriver sig selv som meget »tekst-glad«: »Og det tror jeg i øvrigt er ret færøsk, for kvadene er tekst mere end det er sang, det er en

episk fortælling. Og man lytter meget, man har meget flair for ord.«

Hvad med sangtraditionerne og det at folk synger selv – har det ændret sig, er folk begyndt at »holde mund«?

»Nej det synes jeg altså ikke. Sangtraditionen har altid været meget stærk – jeg har et »hysteri« over for romantisering, og tingene er altid anderledes end den udefrakommende ser dem. Men det med musikglæden og sangglæden, det er en realitet!« □

Annika Hoydal i forestillingen »Med brændende kærlighed« på Hvidovre Teater i 1986 (foto: Britta Fogsgaard)

